LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Tieto- ja turvallisuusosasto
Lähde

Asiantuntijalausunto
8.2.2023

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

E 156/2022 vp Valtioneuvoston selvitys: Suomen osallistuminen EBSI-yhteistyöhön

Liikenne- ja viestintäministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriön lausuntoa koskien valtioneuvoston selvitystä Suomen osallistumisesta EBSI-yhteistyöhön (E 156/2022 vp).

Lausuntonaan liikenne- ja viestintäministeriö toteaa seuraavaa:

Valtioneuvoston selvityksessä nostetaan esiin, että Suomen on tarkoitus allekirjoittaa yhdessä muiden jäsenmaiden kanssa eurooppalaisen lohkoketjuinfrastruktuurin (European Blockchain Services Infrastructure, EBSI) hallinta- ja sopimusmalli. Selvityksessä todetaan, että sopimusten avulla on tarkoitus edistää eurooppalaisen lohkoketjuinfrastruktuurin kehitys- ja kokeiluympäristöjen luomista ja tuotantokäytön aloittamista jäsenvaltioiden välillä. Tavoitteena on, että jäsenvaltiot allekirjoittaisivat Terms of Reference-asiakirjan, jolla sitouduttaisiin yhteisiin periaatteisiin eurooppalaisen lohkoketjuinfrastruktuurin tuotantokäytössä.

Selvityksessä todetaan, että Suomi suhtautuu positiivisesti jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön. Kehitys- ja kokeiluympäristöjen sekä myöhemmin tuotantokäytön aloittaminen edellyttää, että vähintään 15 jäsenmaata allekirjoittaa asiakirjan. Suomi on yhdessä 20:n Euroopan Unionin jäsenvaltion sekä Norjan kanssa allekirjoittanut vuonna 2018 julistuksen, joka loi rakenteet eurooppalaiselle lohkoketjuteknologian yhteistyölle.

Liikenne- ja viestintäministeriö yhtyy E-kirjeessä esitettyyn Suomen kantaan. Liikenne- ja viestintäministeriö näkee kannatettavina sekä EBSI-yhteistyön että EU:n pyrkimyksen vahvistaa EBSI-aloitteella puitteita lohkoketjuteknologioiden vastuullisessa kehittämisessä. Liikenne- ja viestintäministeriö suhtautuu myös positiivisesti mahdollisuuteen liittyä suunnitteilla olevaan eurooppalaisen digitaalisen infrastruktuurin konsortioon (European Digital Infrastructure Consortium, EDIC).

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että lohkoketjuteknologioita tulee tarkastella kryptovaluuttoja laajemmassa kontekstissa. Lohkoketjut liittyvät infrastruktuurina keskeisenä osana EU:n vuonna 2020 laatimaan datastrategiaan ja sen lähtökohtaan vahvistaa datan jakamista. Datastrategian keskiössä on hajautettu datan hallinta, mikä pyrkii myös purkamaan nykyistä keskitettyä alustavetoista ja usein monopolisoitunutta datavaltaa. Hajautetun datan hallintamallissa lohkoketjuteknologia tarjoaa

tehokkaan tavan varmistaa muun muassa toimijoiden identiteetti, datanhaltijan oikeus käsittelemäänsä dataan sekä datan eheys.

Digitaalisessa toimintaympäristössä lohkoketjuteknologia luo runsaasti uusia mahdollisuuksia lisätä kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksia, edistää uuden ja nykyisen liiketoiminnan kehittämistä, parantaa datan liikkuvuutta ja yritysten rajat ylittäviä mahdollisuuksia sekä edistää digitaalisen toiminnan läpinäkyvyyttä kuluttajien kannalta. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä kehittää erilaisia ratkaisuja, jotka edistävät datan hyödyntämistä, yhteentoimivuutta ja uudelleen käyttöä koko yhteiskunnan eduksi. Esimerkiksi logistiikan toimintaympäristö koostuu useasta toimijasta ja toimintamallista. Lohkoketjuinfrastruktuuri voi mahdollistaa hyötyjä koko kuljetusketjulle esimerkiksi tiedon hallinnan tehostumisen myötä osana logistiikan digitalisoitumista.

EU:n datastrategian yhtenä keskeisenä tavoitteena on luoda yhteinen data-avaruus. Lohkoketju on yksi niistä konkreettisista työkaluista, joilla näitä ratkaisuja voidaan toteuttaa. Lohkoketjut ovat keskeinen osa myös yhdessä tokenisaation kanssa luomassa sovelluksia web 3.0 toimintaympäristölle. Koska nämä aihealueet ovat vasta kehittymässä, on tärkeää, että sekä Suomi että EU vaikuttavat alan kehittyvään standardisointiin ja pelisääntöihin. On kuitenkin myös tärkeää pitää huolta, että lähestymistapa olisi mahdollisimman teknologianeutraali, jotta ei aseteta tulevaisuuden innovaatioita haittaavia rajoituksia. Datasäädösehdotuksessa on myös määritelmät älysopimukselle ja sähköiselle tilikirjalle sekä olennaiset vaatimukset datan yhteiskäyttöä koskeville älysopimuksille. Liikenne- ja viestintäministeriö näkee tärkeänä, että yhteensopivuus e-IDAS-sääntelyn kanssa varmistetaan.

Samanaikaisesti ministeriö pitää tärkeänä, että tiedon jakaminen ja käyttö tapahtuvat yksityisyydensuojaa ja tietosuojaa sekä tietoturvaa kunnioittaen. E-kirjeessäkin mainittu päämäärä henkilöiden mahdollisuudesta hallita itse omia tietojaan on keskeinen osa ihmiskeskeistä datataloutta, jota Suomi haluaa edistää myös lohkoketjuteknologioita käyttöönotettaessa.

Liikenne- ja viestintäministeriö haluaa lopuksi korostaa, että EBSI-yhteistyössä edistetään datan hajautettua hallintaa, jossa yhteistyössä määritellyt käyttötapaukset voivat tuoda laajasti hyötyjä sekä rakentaa luottamusta ja vuoropuhelua yli sektorirajojen.

Noora Lähde
Erityisasiantuntija
Tietoliiketoimintayksikkö
Tieto- ja turvallisuusosasto